

MONOTEISTIČKO TROGLASJE

UVOD U JUDAIZAM, KRŠĆANSTVO I ISLAM

UREDNICI

ZILKA SPAHIĆ-ŠILJAK
DINO ABAZOVIĆ

SADRŽAJ

PREDGOVOR	1
1. ZAJEDNIŠTVO KAO NAČELO RELIGIJA.	3
Uvod.	3
1.1. Nastanak i razvoj jevrejskih zajednica	3
1.1.1. Prvi savez i Noa/Noje/Nuh	4
1.1.2. Drugi savez - Abraham/Avram/Ibrahim	5
1.1.3. Moše/Mojsije/Musa i egzodus (izlazak)	6
1.1.4. Kraljevi: David/Davud, Salomon/Sulejman	7
1.1.5. Babilonsko ropstvo i povratak	8
1.1.6. Jevrejske zajednice u dijaspori	8
1.1.7. Jevrejske zajednice u svijetu.	9
1.1.8. Svjetski kongres i podjela jevrejske zajednice	10
Reformistička orijentacija	10
Konzervativna orijentacija	10
Ortodokсна orijentacija	10
1.2. Nastanak prvih kršćanskih zajednica i razvoj kršćanstva	11
1.2.1. Rođenje i misija Isusa Krista	11
1.2.2. Prazajednica u Jerusalemu	12
1.2.3. Prve kršćanske općine i zajednice izvan Jerusalema	13
1.2.4. Kršćanstvo u Rimskom carstvu	14
1.2.5. Teritorijalni razvoj kršćanstva	15
1.2.6. Velika šizma (raskol)	15
1.2.6.1. Razlike između Katoličke i Pravoslavne crkve	16
1.2.7. Protestantska reformacija	17
1.2.8. Ekumenska težnja i Svjetsko vijeće crkava (World Council of Churches - WCC)	18
1.3. Nastanak i razvoj prvih muslimanskih zajednica	19
1.3.1. Plemensko društvo u Arabiji prije islama (nesloga, krvna osveta, ratovi)	19
1.3.2. Muhammed a.s u Mekki, prije Hidžre	20
Poslanička misija	21
1.3.3. Hidžra i izgradnja prve zajednice u Medini.	21
1.3.4. Širenje i razvoj islama do danas	23
1.3.4.1. Dinastija Umajada	23
1.3.4.2. Dinastija Abasida	24
1.3.4.3. Turski hilafet.	24
1.3.5. Raskoli i muslimanske zajednice danas.	25
Razlike	25
1.3.6. Organiziranost muslimanskih zajednica	26
1.4. Praznici i slavlja kao potvrda slavljenja zajedništva	27
1.4.1. Jevrejski praznici	27
Jom Kipur	27
Pesah ili Pasha	28
1.4. 2. Kršćanski praznici	28
Uskrs/Vaskrs	29
Božić	30
1.4.3. Muslimanski blagdani	31
Ramazanski bajram (E'íd al-Fitr)	31
Kurban-bajram ili Hadžijski bajram (E'íd al-Adha)	32

1.5. Obredi zajedništva	33
1.5.1. Značaj jevrejskog slavljenja subote (Šabat)	33
1.5.2. Sakramenti u katoličkoj i pravoslavnoj liturgiji	35
1.5.3. Namaz - molitva zajedništva	36
1.6. Jedan raj ili više njih - Predstava raja u različitim religijama	38
Uvod	38
1.6.1. Jevrejsko vjerovanje i predstava o životu poslije smrti	39
1.6.2. Kršćansko vjerovanje i predstava o životu poslije smrti	40
1.6.3. Islamsko vjerovanje i predstava o životu poslije smrti	41
PITANJA I ZADACI	43
2. ETIKA - DOBROČINSTVO I RELIGIJE	45
Uvod - Etika i religija	45
2.1. Specifičnost i organizacija židovskog pravno-etičkog sustava	46
2.2. Specifičnost kršćanske etike	48
2.3. Specifičnost islamske etike	51
2.4. Dekalog (deset Božjih zapovijesti) - Zajednička baština i temelj abrahamskih religija	53
2.4.1. Židovstvo i Dekalog	54
2.4.2. Kršćanstvo i Dekalog	56
2.4.3. Dekalog i islam	57
Zaključak	58
Dekalog u svetim spisima abrahamskih religija	59
2.5. Lex talionis ("oko za oko, zub za zub") u tradicijama abrahamskih religija	60
Uvod	60
2.5.1. Lex talionis u Starom zavjetu	60
2.5.2. Lex talionis u Novom zavjetu	62
2.5.3. Lex talionis u Kur'anu	63
2.6. Zlatno pravilo: uzajamnošću do ljudskosti	64
2.6.1. Židovstvo i zlatno pravilo	66
2.6.2. Kršćanstvo i zlatno pravilo	67
2.6.3. Islam i zlatno pravilo	69
Zaključak	71
2.7. Svjetski etos: uvjet stvaranja pravednog svjetskog poretka i preživljavanja ljudskog roda	72
Uvod	72
2.7.1. Deklaracija za svjetski etos	72
2.7.2. Put do Deklaracije za svjetski etos	74
2.7.3. Ljudskost i uzajamnost	74
2.7.4. Kultura nenasilja i strahopoštovanja pred svakim životom	75
2.7.5. Kultura solidarnosti i pravednog ekonomskog poretka	76
2.7.6. Kultura tolerancije i življenja u istini	76
2.7.7. Kultura ravnopravnosti i partnerstva između muškaraca i žena	77
Umjesto zaključka: Koalicija onih koji vjeruju i onih koji ne vjeruju u Boga	77
PITANJA I ZADACI	79

3. MIR, NENASILJE I MJESTO ZA DRUGOGA.	81
Uvod.	81
3.1. Vjera je nespojiva s nasiljem	82
3.1.1. "Sveto" nasilje.	82
3.2. Mir je najveće zajedničko iščekivanje čovječanstva od religija	83
3.3. Pasivni otpor i aktivno nenasilje	84
3.4. Svatko je poseban i vrijedan poštivanja	87
3.5. Tko je Drugi/a?	90
Zajednička riječ nama i vama	95
PITANJA I ZADACI	97
4. PORODICA I RELIGIJA.	99
Uvod - šta je porodica?	99
4.1. Gdje živi religija? Vidljivi i nevidljivi znakovi religije u porodici	100
4.2. Odgoj u porodici.	102
4.3. Obredi uvođenja u zajednicu i obredi sahrane	104
4.3.1. Obredi u judaizmu	104
Obred sahrane	105
4.3.2. Obredi u kršćanstvu	106
Sahrana	107
4.3.3. Obredi u muslimanskoj porodici	108
Dženaza (sahrana)	109
4.4. Religija u kući - o religijskom uređenju stana i kuće	110
4.5. Podjela obaveza u porodici	113
Judaizam	114
Kršćanstvo	115
Islam	116
Zaključak	117
4.6. Osnivanje porodice i seksualnost partnera	117
4.7. Bikonfesionalni brakovi	122
PITANJA I ZADACI	124
5. RELIGIJA - DRŽAVA - DRUŠTVO	127
Uvod (temeljni pojmovi)	127
5.1. O religijskoj zajednici; o religioznosti i pripadanju	129
5.2. Religija i nacija	130
5.3. Religijske zajednice i država; religija i politika	132
5.4. Religijske slobode u sistemu ljudskih prava	134
PITANJA I ZADACI.	136
6. KULTURNI DOPRINOS RELIGIJA ARHITEKTURI, SLIKARSTVU I GLAZBI	139
Uvod	139
6.1. Povezanost umjetnosti i religije.	139
6.2. Odgovori religija na ljudska pitanja.	140
Iz duhovnosti religije izrasta umjetnost	141
6.3. Sveta mjesta religija.	141
6.4. Kršćansko graditeljstvo	142
Starokršćansko graditeljstvo.	143

Srednjovjekovno kršćansko graditeljstvo	143
Renesansno graditeljstvo	144
Barokno graditeljstvo	144
Novovjekovno kršćansko graditeljstvo	144
6.5. Islamsko graditeljstvo	145
6.6. Židovsko graditeljstvo	148
6.7. Slikarstvo	149
6.8. Duhovna glazba	150
Primjer multireligijske glazbe	154
PITANJA I ZADACI	156
BIBLIOGRAFIJA	157
PREPORUČENI WEB SITE-ovi, FILMOVI	163
WEB SITE	163
FILMOVI	164
ZAHVALA	164